

Mot ett förändrat EU?

Medlemsstaterna i EU har genom åren enats om flera stora visioner uttryckta i EU-strategier om allt från energiförsörjning till generella målsättningar. Ofta ligger tidpunkten för när strategierna ska vara genomförda ett gott stycke framåt i tiden och utgör därför sällan en konfliktyta de första åren. Förr eller senare skrider dock EU-maskineriet till verket för att verkställa uppdragsgivarnas (medlemsstaterna) uppsatta mål. Det kan till exempel handla om lagstiftningsförslag. I detta skede ser vi mer av meningsskiljaktigheter, medlemsstaterna sinsemellan, men även mellan medborgarna och EU. I höst kommer flera debatter pågå som påverkar EU:s framtid och därmed vår egen. Läs mer om frågorna vi bör känna till.

Höstens prioriteringar i EU-arbetet

Sedan EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker tillträdde förra året, har vi sett en stark prioritering på åtgärder för tillväxt och fler arbetstillfällen. Detta fokus lär vi se mer av. För Blekinge och några andra län i Sverige har detta redan betytt att [EU-medel frigjorts \(ca 35 miljoner\)](#) för att dämpa ungdomsarbetslösheten. I spåren av finanskris och ökad global konkurrensutsättning följer även viljan hos stora grupper att prioritera den *sociala dimensionen* som också finns med i visionerna EU:s medlemsstater enats om. Följaktligen är det logiskt att Luxemburg, som är höstens ordförandeland för Europeiska rådet (medlemsstaternas EU-institution), har satt frågan högt på dagordningen. Hur långt är Europa beredda att låta det över- och mellanstatliga sociala samarbetet gå utan att den nationella suveräniteten upplevs som hotad? Kan vi öka rörligheten på Europas arbetsmarknad utan att gå mot harmonisering av rättigheter och skyldigheter?

Andra frågor ordförandelandet kommer att prioritera under hösten är: *Den inre marknadens digitala dimension* samt *hantering av migration*. Ämnena kan upplevas som abstrakta och som om de ligger utanför den regionala- och lokala kompetensen. Brysselkontoret följer dock noggrant utvecklingen hur patientdata kan överföras mellan regioner och länder, hur andra regioner utvecklar sin eHälsa och hur migrationsfrågorna kopplas till arbetskraftskompetens (se sista sidan). Till ett EU-initiativ knyts dessutom ofta EU-medel och här gäller det för Småland-Blekinges duktiga aktörer att hålla sig framme för att delta i de samarbeten som börjar ta form. Troligen är dessa samarbeten betydligt viktigare än själva EU-medlen, då samarbeten knyter avgörande kompetens till våra län som vi behöver för att utvecklas.

EU:s ordförandeländer

Varje halvår är ett EU-land ordförande i ministerrådet. Det landet leder, organiserar arbetet och sköter kontakterna med övriga EU-institutioner. Varje ordförandeskap presenterar ett program med prioriteringar för sitt halvår. Ordförandelandet kan sällan driva en egen linje utan måste förhandla och medla för att kunna presentera olika kompromissförslag.

2015 Lettland, Luxemburg

2016 Nederländerna, Slovakien

2017 Malta, Storbritannien

2018 Estland, Bulgarien

2019 Österrike, Rumänien

2020 Finland

Sverige var senast ordförande hösten 2009.

Information från eu-upplysningen.se

Vilken roll ska EU spela?

Parallellt med EU-institutionernas ”ordinarie” arbete pågår sedan en tid en process ledd av några medlemsstater om den framtida utformningen av själva EU. Alltså, vad EU ska göra och inte göra. Att frågan kommer upp vid halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget (2014-2020) är nog ett säkert kort, frågan är snarare i vilken omfattning och hur det påverkar nästa sjuåriga arbetsprogram för EU, det som ska vägleda EU:s arbete från 2021. I Storbritannien har en folkomröstning utlovats om landets framtid i EU och inspel till debatten kommer från fler håll än Storbritannien. Valutgången kommer att påverka EU-samarbetet, inte minst om folkomröstningen skulle sammanfalla med Storbritanniens ordförandeskap i Europeiska rådet 2017. En rad frågor kommer att få sina svar de närmsta åren: Kommer upptakten till folkomröstningen att tvinga fram ett förändrat EU för att behålla britterna i EU? Kommer i så fall fler medlemsstater att kräva särbehandling? Vad betyder det för ett samarbete om det går mot ett ”à la carte-samarbete” där man enbart söker samarbete i frågor som gynnar en själv?

I likhet med Storbritannien har vi att ta ställning till några paradoxer: Hur kan vi enas i stora viktiga frågor utan att samarbeta vid genomförandet och i så fall avhända oss makt till andra? Hur kan vi garantera att gemensamma regler efterföljs, men samtidigt övervaka i mindre utsträckning? Applicera dessa frågor på områden som miljöärenden, vårt näringsliv, arbetskraftens rättigheter och fria rörlighet som svar på både arbetslöshet och arbetskraftsbrist, finansiell stabilitet, flödet av digital information för privata och offentliga aktörer, och så vidare – då är det inte konstigt om vi alla ibland känner oss villrådiga!

Ökad innovation – i hela samhället

Trots att de flesta knyter stora förhoppningar till innovation, fanns begreppet inte med bland de tio prioriteringar EU-kommissionens ordförande Juncker presenterade i november 2015. Istället har vi under våren sett hur dryga 20 miljarder kronor av forsknings- och innovationsprogrammets Horisont 2020:s ursprungliga 80 miljarder omdirigerats till riskkapital i den så kallade ”Junckerfonden” (EFSI) som syftar till att öka investeringarna i Europa. På pappret är det naturligtvis en ansevärd förlust för europeisk forskning och innovation. Samtidigt kan sannolikt en del av dessa pengar användas för innovationsfrämjande åtgärder, med den skillnaden att det då skulle handla om riskkapital till investeringar. Hittills har dock Junckerfonden inte stått överst på den svenska dagordningen, blir det ändring på det framöver?

Europeiska rådet kommer under höst och vår att prioritera innovation utifrån ett genusperspektiv resp. öppen data och forskning. Hör av dig till Brysselkontoret om du vill veta mer!

Sverige brukar sedan många år hamna i täten i EU-kommissionens jämförelse över innovationsförmågan i EU:s medlemsstater ([Innovation Union Scoreboard](#)). Eftersom Sverige liksom andra länder i Europa behöver ta steg uppåt i näringskedjan för att kunna möta global konkurrens, är det definitivt något vi ska vara stolta över! Forskning- och innovationsarbete i Sverige domineras dock av större aktörer kring våra storstadsområden. Enligt [OECD:s studie över Småland-Blekinge \(2012\)](#) är det avgörande att även vi i våra län lyckas nyttja forskningsresultat och innovationskraft i ökande grad.

Definitionen av innovation är bred och kan inte begränsas till en akademisk miljö. Aktörer med offentligt finansierad verksamhet behöver i ökande grad beakta innovation som en del av lösningen för att möta ett förändringsbehov, utveckla utbudet av samhällsservice eller förbättra den långsiktiga effektiviteten. I Sverige tas just nu initiativ för att öka innovationen i offentlig verksamhet. [Se gärna närmare på möjligheten att söka finansiering i Vinnovas utlysning FRÖN som öppnar 25 augusti 2015.](#)

Visste du att...? En undersökning nyligen utförd av den danska huvudstadsregionens brysselkontor visar att lärosäten med representation i Bryssel i genomsnitt drar in dubbelt så mycket medel från EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020. Undersökningen kartlägger också olika typer av representation samt deras för- och nackdelar.
[Läs undersökningen här.](#)

Framtida strukturfonder och gemensamt agerande i Småland-Blekinge för forsknings- och innovationsmedel

Knappt har programperioden för regional- och socialfonden kommit igång förrän diskussionerna om deras framtid efter 2020 påbörjats på EU-arenan i Bryssel. Än så länge handlar allt om signaler och om positionering, men det är ändå intressant att många ser strukturfonderna som ett verktyg enbart för mindre välmående regioner i Europa och för lantliga områdena utanför städernas tillväxtzoner (svenska regioner räknas inte bland dessa). Diskussionen förs även kring att fördela pengar till problemområden i större städer.

Regioner som inte kategoriseras som storstäder och som heller inte kan räknas som vare sig fattiga eller ”lantliga” skulle alltså kunna tänkas hamna vid sidan av strukturfondsmedlen. De regioner som anses för framgångsrika, kan istället tänkas bli hänvisade till forsknings- och innovationsprogrammet Horisont 2020. Hur utvecklingen blir vet som sagt ingen i dagsläget, men Småland-Blekinges huvudmän agerade under våren tillsammans i förebyggande syfte gentemot nationella företrädare. Målet var att säkerställa att vårt deltagande i Horisont 2020-programmet inte ska begränsas på grund av formuleringar i programmet som i några fall enbart hänvisar till utveckling i storstäder och inte regioner. [Positionspappret-Inspelet](#) har hittills mött positiva reaktioner från såväl andra svenska regioner som nationella företrädare.

Gemensamma insatser kring arbetskraftsförsörjning

Demografiska prognoser indikerar en kommande brist på arbetskraft i de flesta europeiska länder. Bristen kommer sannolikt att resultera i en ökad konkurrens om kompetensen mellan städer, regioner och länder. En allt för stor del av arbetskraften har inte den kompetens som matchar behoven på den europeiska arbetsmarknaden, enligt EU-kommissionen. År 2025 antas hälften av arbetstillfällena kräva högkvalificerade färdigheter, medan endast 10 % av arbetstillfällena kommer vara lågkvalificerade.

Hur våra län framåt ska lyckas förse arbetsmarknaden med den kunskap och kompetens den behöver är en av sydöstra Sveriges största gemensamma utmaningar. Vi har mycket att vinna på att arbeta tillsammans i denna fråga.

Under våren har en gemensam förstudie kring arbetskraftsförsörjning med fokus på internationella studenter och utländska akademiker i regionerna genomförts på initiativ av huvudmännen i Småland-Blekingesamarbetet. Slutrapporten kommer att vara klar under tidig höst och kommer att ligga till grund för åtgärder.

/Sven Kastö